

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ
РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
ПЕРЕКЛАДУ**

**Кафедра італійської і французької
філології та перекладу**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Кафедра	Кафедра італійської і французької філології та перекладу
Факультет	Факультет романської філології і перекладу
Викладач	Д. філол. наук., проф. Філоненко Н.Г., завідувач кафедри італійської і французької філології та перекладу
Статус дисципліни	вибіркова дисципліна професійної і практичної підготовки
Курс, семестр	1 курс, 1 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі: лекції – -/2год. семінарські заняття – не передбачено практичні заняття – 30 год./ 4 год. самостійна робота – 60 год./ 84 год.
Мова викладання	Французька, українська
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	Курс спрямований на вивчення особливостей дискурсивної організації текстів різних жанрово-стильових типів у межах сучасних лінгвістичних парадигм. У процесі навчання студенти опановують понятійно-термінологічний апарат дискурсології, аналізують жанрову специфіку публіцистичного, наукового, художнього, інституційного, медійного та повсякденного дискурсу. Особлива увага приділяється когнітивним, прагматичним і комунікативним характеристикам дискурсу, а також чинникам, що впливають на формування смислу в різних комунікативних ситуаціях. Дисципліна формує навички інтерпретації текстів у міждисциплінарному контексті та критичного аналізу мовленнєвої поведінки в реальному комунікативному середовищі.

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

«Дискурсологія текстів різних жанрів»

Спеціальність: В11 Філологія

Спеціалізація: В11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Освітня програма:

Сучасні лінгвістичні і перекладознавчі студії та міжкультурна комунікація (французька мова і друга іноземна мова)

Мета вивчення дисципліни (Чому це цікаво й потрібно вивчати?)	Метою дисципліни є формування у здобувачів освіти комплексного уявлення про природу дискурсу як соціокультурного, комунікативного, когнітивного й інтерпретаційного феномена, розвиток умінь і навичок аналізу текстів різних жанрово-стильових типів у їхньому дискурсивному контексті. Курс спрямований на оволодіння понятійно-категоріальним апаратом сучасної дискурсології, розуміння специфіки дискурсу у сфері мас-медіа, політики, науки, повсякденної комунікації, літературної творчості тощо, а також засвоєння методів дискурсивного аналізу мовних одиниць у взаємодії з позамовними чинниками. Ця дисципліна є актуальною та необхідною, оскільки: • дає змогу осмислити мову як інструмент впливу, ідентифікації, репрезентації та формування соціальної реальності; • поглиблює розуміння взаємозв'язку між текстом, ситуацією спілкування, інтенцією мовця і реакцією адресата; • має важливе прикладне значення для фахівців у галузі перекладу, лінгвістики, журналістики, літературознавства, комунікацій, PR і міжкультурної взаємодії.
Результати навчання (Чому я навчуся на цій дисципліні?)	• Опанування знань про базові категорії дискурсу: інтерактивність, інтенціональність, пресупозиції, імплікатури, стратегічність, жанрово-стильову варіативність. • Засвоєння концептуальних підходів до вивчення дискурсу (структуралістського, функціонального, когнітивного, критичного, соціопрагматичного). • Набуття практичних умінь аналізувати тексти в контексті різних дискурсів (політичного, медіа, наукового, повсякденного, художнього тощо) з урахуванням ситуації спілкування, комунікативної мети та інституційної належності. • Оволодіння методами дискурсивного аналізу, зокрема аналізу мовленнєвих актів, стратегій і тактик, метафор, стилістичних засобів, прагматичних інтенцій, текстової структури. • Розвиток здатності виявляти культурно та соціально марковані компоненти дискурсу, здійснювати інтерпретацію значень, прихованих смислів та ідеологічних настанов. • Формування навичок критичного осмислення мовного матеріалу в міждисциплінарному контексті — у поєднанні з перекладознавчими, літературознавчими, медіа-та соціокомунікаційними дослідженнями. • Застосування здобутих знань і аналітичних інструментів у власній дослідницькій, перекладацькій, педагогічній або редакторській діяльності.
Компетентності (Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)	Знання: • знання основних теоретичних підходів до аналізу дискурсу (функціонального, когнітивного, критичного, соціокультурного); • знання ключових категорій дискурсу: інтенціональність, інтерсуб'єктивність, пресупозиція, імплікатура, модальність, жанрова належність; • розуміння дискурсивної специфіки різножанрових

	текстів (медіа, політичного, художнього, академічного, інституційного тощо). Уміння: • уміння ідентифікувати дискурсивні стратегії, комунікативні наміри та прагматичні ефекти у текстах; • уміння аналізувати соціальні, когнітивні та культурні чинники, що впливають на структуру і сприйняття дискурсу; • уміння інтерпретувати дискурсивні маркери, структури та стилістичні особливості з урахуванням жанру, аудиторії та контексту. Навички: • навички дискурсивного аналізу текстів різної функціонально-стильової природи з урахуванням ситуації спілкування; • навички визначення стратегій мовленнєвої взаємодії, аргументації, полеміки, переконання в текстах; • навички виявлення мовних засобів реалізації авторської інтенції, позиціонування, оцінності та маніпуляції в дискурсі. Комунікація: • здатність застосовувати результати дискурсивного аналізу в науковій, перекладацькій, педагогічній і медіакомунікативній діяльності; • уміння презентувати результати досліджень у письмовій та усній формі, аргументуючи свої висновки; • здатність до гнучкої комунікації відповідно до дискурсивного типу й очікувань адресата. Автономність і відповідальність: • здатність самостійно здійснювати аналіз дискурсу в міждисциплінарному ключі, інтегруючи знання з лінгвістики, соціології, культурології, психології; • готовність до критичної рефлексії над мовленнєвою поведінкою та текстами у публічному просторі; • прагнення до фахового вдосконалення та досліджень у сфері сучасної лінгвістики дискурсу.
--	--

Види занять і їхній розподіл за годинами

№ п/п	№ і назва теми (включно з темами, винесеними на самостійне опрацювання)	Кількість годин						
		Денна форма			Заочна форма			
		Разом	у тому числі		Разом	у тому числі		
			лекції	семінарські / практичні заняття	самостійна робота		лекції і / практичні заняття	самостійна робота
Модуль I								
Змістовий модуль 1. Дискурсологія текстів різних жанрів.								
1.	Теоретичні засади дискурсології: поняття дискурсу, підходи до аналізу, типи дискурсу (когнітивний, прагматичний, критичний,	18		6	12	18		18

	соціолінгвістичний, міждисциплінарний вимір)								
2.	Дискурсивні характеристики жанрово різних текстів: структура, інтенція, комунікативні стратегії (художній, публіцистичний, науковий, медійний, інституційний дискурс)	18		6	12	18			18
3.	Стратегії і тактики впливу в дискурсі: маніпуляція, оцінність, модальність, інтертекстуальність (аналіз засобів реалізації авторської позиції, переконання, аргументації).	18		6	12	18		2	16
4.	Дискурс і соціокультурний контекст: ідеологія, ідентичність, влада, норми, цензура (засоби вербалізації ідентичності, політичної позиції, культурного маркування)	18		6	12	18		2	16
5.	Методологія дискурс-аналізу: інструменти, етапи, інтерпретація даних у прикладних дослідженнях (кейс-стаді, робота з автентичними текстами,	18		6	12	18	2		16

	міжжанрові порівняння)								
	Разом годин за модулем 1	90	-	30	60	90	2	4	84

Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Дискурсологія текстів різних жанрів

1. Теоретичні засади дискурсології: поняття дискурсу, підходи до аналізу, типи дискурсу (когнітивний, прагматичний, критичний, соціолінгвістичний, міждисциплінарний вимір)

2. Дискурсивні характеристики жанрово різних текстів: структура, інтенція, комунікативні стратегії (художній, публіцистичний, науковий, медійний, інституційний дискурс)

3. Стратегії і тактики впливу в дискурсі: маніпуляція, оцінність, модальність, інтертекстуальність (аналіз засобів реалізації авторської позиції, переконання, аргументації)

4. Дискурс і соціокультурний контекст: ідеологія, ідентичність, влада, норми, цензура (засоби вербалізації ідентичності, політичної позиції, культурного маркування)

5. Методологія дискурс-аналізу: інструменти, етапи, інтерпретація даних у прикладних дослідженнях (кейс-стаді, робота з автентичними текстами, міжжанрові порівняння)

Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності з вивчення навчальної дисципліни «Дискурсологія текстів різних жанрів» здійснюється в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)).

Рейтинг вираховується в рейтингових балах, а підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 4-бальною шкалою та за шкалою ЄКТС.

Семестрове оцінювання:

- 1) *письмовий контроль у вигляді відповіді на одне конкретне запитання (у формі тезисів або тестів);*
- 2) *усне опитування;*
- 3) *презентації з обраної лінгвістичної проблематики;*
- 4) *модульна контрольна робота.*

Умови допуску до заліку:

- 1) *виконання МКР з дисципліни;*
- 2) *відпрацювання пропущених занять;*

Критерії оцінювання аудиторної і самостійної роботи з дисципліни

«Дискурсологія текстів різних жанрів»

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування практичних занять позначаються «0».

Бали, отримані здобувачами вищої освіти за результатами контролю аудиторної та самостійної роботи з дисципліни, викладач занотовує у Журнал обліку роботи викладача і оголошує на практичних/семінарських заняттях.

Оцінка «відмінно» («5») виставляється студенту, якщо теоретичні питання, винесені на розгляд, викладені у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі

практичні завдання, передбачені, виконані в повному обсязі. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні матеріалу. Відповіді є змістовними, логічними та чіткими. Мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично правильним. Допускається до 4-х граматичних, лексичних або орфографічних помилок. 90% – 100% правильно виконаних завдань.

Оцінка «добре» («4») виставляється студенту, якщо теоретичні питання, винесені на розгляд, викладені у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені навчальні практичні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні матеріалу. Відповіді у переважній більшості є змістовними, логічними та чіткими; мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично коректним (допускається невиконання 1-2 вимог до форми). Допускається до 8 граматичних, лексичних або орфографічних помилок. 75% – 89% правильно виконаних завдань.

Оцінка «задовільно» («3») виставляється студенту, якщо теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення. Відповіді є незмістовними, нелогічними та нечіткими; мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично некоректним (допускається невиконання 3-4 вимог до форми).

Допускається до 8 граматичних, лексичних або орфографічних помилок. 50% – 74% правильно виконаних завдань.

Оцінка «незадовільно» («2») виставляється, якщо студент не викладає більшої частини програмного матеріалу, неправильно виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань. Переважна більшість відповідей є незмістовними, нелогічними та нечіткими; мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично некоректним (допускається невиконання 4-5 вимог до форми). У відповідях студента зафіксовано 12 та більше граматичних, лексичних або орфографічних помилок. Менше 49% правильно виконаних завдань.

У разі невиконання студентом завдань *аудиторної та самостійної роботи* без поважних причин (таких, що підтверджуються офіційними документами), він отримує «нуль» (0) балів. У випадку наявності зазначених офіційних документів, студент, за письмовою згодою декана факультету та викладача, має право на відпрацювання аудиторної та самостійної роботи.

Модульний контроль. Семестровому контролю з навчальної дисципліни «Дискурсологія текстів різних жанрів» передуює написання студентами модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни

«Дискурсологія текстів різних жанрів»

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульну контрольну роботу з даної дисципліни. Модульні контрольні роботи оцінюються за 4-бальною шкалою («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»).

Оцінка «відмінно» («5») виставляється студенту, якщо теоретичні питання, винесені на розгляд, викладені у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі практичні завдання, передбачені МКР, виконані в повному обсязі. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні матеріалу. Відповіді є змістовними, логічними та чіткими. Мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично правильним. Допускається до 4-х граматичних, лексичних або орфографічних помилок. 90% – 100% правильно виконаних завдань.

Оцінка «добре» («4») виставляється студенту, якщо теоретичні питання, винесені на розгляд, викладені у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені МКР навчальні практичні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні матеріалу. Відповіді у переважній більшості є змістовними, логічними та чіткими; мовне оформлення матеріалу є

граматично, лексично та стилістично коректним (допускається невиконання 1-2 вимог до форми). Допускається до 8 граматичних, лексичних або орфографічних помилок. 75% – 89% правильно виконаних завдань.

Оцінка «задовільно» («3») виставляється студенту, якщо теоретичні питання, винесені на МКР, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення. Відповіді є незмістовними, нелогічними та нечіткими; мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично некоректним (допускається невиконання 3-4 вимог до форми). Допускається до 8 граматичних, лексичних або орфографічних помилок. 50% – 74% правильно виконаних завдань.

Оцінка «незадовільно» («2») виставляється, якщо студент не готовий до МКР, не викладає більшої частини програмного матеріалу, неправильно виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань. Переважна більшість відповідей є незмістовними, нелогічними та нечіткими; мовне оформлення матеріалу є граматично, лексично та стилістично некоректним (допускається невиконання 4-5 вимог до форми). У відповідях студента зафіксовано 12 та більше граматичних, лексичних або орфографічних помилок. Менше 49% правильно виконаних завдань.

У разі відсутності студента на МКР без поважних причин (таких, що підтверджуються офіційними документами), він отримує «нуль» (0) балів. У випадку наявності зазначених офіційних документів, студент, за письмовою згодою декана факультету та викладача, має право написати МКР в індивідуальному порядку.

У першому семестрі навчальна дисципліна закінчується *заліком*, тому оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб:

«відмінно» – 50 балів;
«добре» – 40 балів;
«задовільно» – 30 балів;
«незадовільно» – 20 балів
Неявка на МКР – 0 балів.

Організація оцінювання:

- **семестрове оцінювання** навчальних досягнень студентів з дисципліни «Дискурсологія текстів різних жанрів» має таку структуру:

№ з/п	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
1.	Аудиторна навчальна робота.	25
2.	Самостійна навчальна робота.	25
3.	Модульна контрольна робота	50

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового балу за роботу протягом семестру і рейтингового балу за МКР

- **підсумкове оцінювання** навчальних досягнень студентів з дисципліни «Дискурсологія текстів різних жанрів» здійснюється у формі **заліку**

Відмітка про **залік** «зараховано», «не зараховано» та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового балу студента за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	A
82 – 89 балів	B
74 – 81 бал	C
64 – 73 бали	D
60 – 63 бали	E
59 балів і нижче	FX.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Таким чином студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано», а в шкалі ЄКТС – E та бал 60. Якщо студент під час

заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано», оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно	A	90-100	} Зараховано
Добре	B	82-89	
	C	75-81	
Задовільно	D	66-74	} не зараховано
	E	60-65	
Незадовільно	FX	0-59	

Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)	Для успішного засвоєння дисципліни «Дискурсологія текстів різних жанрів» здобувач повинен мати такі базові знання, уміння та навички: • володіння французькою мовою на рівні не нижче B2, що дозволяє аналізувати автентичні тексти різних жанрів і стилів; • знання основних понять теоретичної лінгвістики, зокрема фонетики, морфології, синтаксису, лексикології та стилістики; • опанування теоретичних засад лінгвістики тексту й дискурс-аналізу на попередніх етапах навчання; • навички критичного аналізу мовного матеріалу в синхронії та діахронії, а також досвід реферування наукових джерел; • ознайомленість із базовими положеннями когнітивної лінгвістики та міжкультурної комунікації, які формують аналітичне мислення студента у роботі з текстом.
--	---

Навчально-методичне й інформаційне забезпечення	Основна література Charaudeau, P., & Maingueneau, D. (2002). <i>Dictionnaire d'analyse du discours</i>. Paris: Seuil. Maingueneau, D. (1996). <i>L'analyse du discours</i>. Paris: Hachette. Charaudeau, P. (2005). <i>Le discours politique</i>. Paris: Vuibert. Angenot, M. (2008). <i>Discours social: définition, configurations, corpus</i>. Paris: Presses Universitaires de France. Додаткова література Adam, J.-M. (2005). <i>La linguistique textuelle: Introduction à l'analyse textuelle des discours</i>. Paris: Armand Colin. Kerbrat-Orecchioni, C. (2009). <i>L'énonciation: De la subjectivité dans le langage</i> (2e éd.). Paris: Armand Colin. Plantin, C. (1996). <i>L'argumentation</i>. Paris: Seuil. Moirand, S. (2007). <i>Les discours de la presse quotidienne: Observer, analyser, comprendre</i>. Paris: Presses Universitaires de France.
--	---

Форми і способи поточного та семестрового контролю	Контроль результатів навчання студента з дисципліни «Дискурсологія текстів різних жанрів» здійснюється у формі <i>поточного, рубіжного, підсумкового модульного та підсумкового семестрового контролю</i> (іспиту). <i>Поточний контроль</i> успішності студентів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом модуля оцінюється аудиторна та самостійна робота студента. Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого
---	--

	матеріалу) і набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт. Бали, отримані здобувачами вищої освіти за результатами контролю з дисципліни, викладач занотовує і оголошує на кожному практичному занятті. <i>Рубіжний контроль</i> успішності студентів здійснюється посередині навчального семестру у вигляді проміжної атестації здобувачів вищої освіти за результатами оцінювання аудиторної та самостійної роботи, а також з урахуванням відвідування лекційних та практичних занять. <i>Підсумковий модульний контроль</i> проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання у межах годин, відведених на практичні заняття. <i>Підсумковий семестровий контроль</i> – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр (сесію), що з дисципліни «Дискурсологія текстів різних жанрів» здійснюється у формі заліку.
--	--

Затверджено на засіданні кафедри італійської і французької філології та перекладу протокол № 14 від «03» червня 2025р.

Завідувач кафедри

Філоненко Н.Г.